

Dmitrij Gluhovski

METRO 2034

Prevela s ruskog
Snežana Kondić

Beograd
2011
DERETA

PROLOG

Dve hiljade trideset četvrta godina.

Čitav svet je u ruševinama. Čovečanstvo je skoro sasvim istrebljeno. Zbog visokog nivoa radijacije, u polurazrušenim gradovima više nije moguće živeti. A izvan njih, priča se, počinju beskrajne spržene pustinje i neprohodne prašume nastale mutacijom šuma. Ali niko pouzdano ne zna šta se tamo zaista nalazi. Oko sećanja na nekadašnju ljudsku veličanstvenost ispredaju se bajke, koje prerastaju u legende.

Od dana kada se poslednji avion odlepio od zemlje prošlo je više od dvadeset godina. Železničke pruge izjedene rđom ne vode nikuda. U radio-etru nema ničega i radio-telegrafisti iznova slušaju samo tužno zavijanje kada po milioniti put pokušavaju da uhvate frekvencije tamo gde su nekada bili Njujork, Pariz, Tokio i Buenos Ajres.

Prošlo je svega dvadeset godina od kada se *to* dogodilo. Ali čovek više nije gospodar na Zemlji. Bića koja je iznedrila radijacija neuporedivo su bolje od njega prilagođena izmenjenom svetu. Epoha čoveka je završena.

Izuzetno je malo onih koji odbijaju da poveruju u to – svega nekoliko desetina hiljada. Oni pri tom ne znaju da li je još neko preživeo, ili su oni poslednji ljudi na planeti. Žive u Moskovskom metrou – najvećem protivatomskom skloništu koje je čovek ikada sagradio. U poslednjem utočištu čovečanstva.

Svi su se *toga* dana zatekli u metrou, i to im je spaslo život. Hermetička vrata štite ih od radijacije i čudovišnih stvorenja s površine, dotrajalim filterima prečišćavaju vodu i vazduh. Dinamo-mašinama koje su skrčili vešti majstori proizvode struju, na podzemnim farmama uzgajaju šampinjone i svinje.

Centralizovani sistem uprave odavno se raspao, i stanice su pretvorene u patuljaste državice. Na njima su ljudi okupljeni oko neke ideje, religije, ili jednostavno oko filtera za vodu.

To je svet za koji ne postoji sutra. U njemu nema mesta za maštanja, planove, nadu. Osećanja ustupaju mesto instinktima, od kojih je najvažniji – preživeti. Preživeti po svaku cenu.

Predistoriju događaja opisanih u ovoj knjizi pročitajte u romanu *Metro 2033*.

GLAVA 1

ODBRANA SEVASTOPOLJSKE

Nisu se vratili ni u utorak, ni u sredu, pa čak ni u četvrtak, koji je bio dogovoren kao krajnji rok. Na prvom stražarskom punktu dežuralo se danonoćno, i ako bi se desilo da do stražara dopre samo eho poziva za pomoć, ili da primete i najslabiji odblesak svetla na vlažnim i tamnim tunnelskim zidovima, istog trenutka bi napred, ka Nahimovskom prospektu, poslali udarni odred.

Napetost je rasla iz sata u sat. Najbolji borci, pažljivo odabrani i specijalno obučeni upravo za takve zadatke, stalno su bili u punoj pripravnosti. Špil karata kojim su prekraćivali vreme od uzbune do uzbune već drugi dan je skupljao prašinu u ladici stola u stražari. Neobavezno ćaskanje zamenili su kratki zabrinuti razgovori ili napeto ćutanje: svako se nadao da će prvi čuti bat koraka karavana koji se vraća. Previše toga je zavisilo od njega.

Sevastopoljsku su njeni stanovnici, koji su svi odreda – od petogodišnjeg deteta, pa do najstarijeg dede – odlično rukovali oružjem, pretvorili u neosvojivi bastion. Načičkana mitraljeskim gnezdima, opasana bodljikavom žicom, pa čak i protivtenkovskim ježevima napravljenim od zavarenih šina, ta stanica – tvrđava, koja je delovala neosvojivo – mogla je pasti svakog trenutka.

Njena ahilova peta bio je konstantni nedostatak municije.

Kada bi se susreli s onim što su svakodnevno podnosili stanovnici Sevastopoljske, žiteljima bilo koje druge stanice zaista ne bi padalo na pamet da je brane, već bi bežali odatle kao pacovi iz poplavljenog tune-

la. Pa čak i moćna Hanza – savez stanica Kružne linije – kada bi se malo presabrala, teško da bi odlučila da rasipa svoje snage na odbranu Sevastopoljske. Da, njen strateški značaj jeste bio ogroman, ali ipak ne toliki da bi se sve zbog nje stavljalo na kocku.

Električna struja je bila zaista vrlo skupa. Do te mere skupa, da su Sevastopoljci, koji su napravili jednu od najvećih hidrocentrala u metrou, samo od isporuka struje Hanzi zauzvrat dobijali sanduke municije i svega ostalog, a opet je i za njih ostajalo dovoljno. Ipak, mnogi među njima, osim mecima, morali su da plaćaju i sopstvenim obogaljenim, odrpanim životima.

Podzemne vode, blagoslov i prokletstvo Sevastopoljske, okruživale su je sa svih strana kao Letine vode trošnu Haronovu barku. Osim što su obezbeđivale svetlost i toplotu za stanicu, a sigurno i za trećinu Kruga, okretale su lopatice na desetinama vodenica koje su samouki lokalni majstori napravili u tunelima, pećinama, podzemnim rečnim koritima – svuda gde su mogle da dopru inženjersko-istraživačke grupe.

One su neumorno podlokavale brane, razjedale cement na fugnama, uspavljujuće žuborile u neposrednoj blizini, odmah iza zidova glavne dvorane, pokušavajući da uljuljkaju budnost stanovnika. Naposljetku, one su bile razlog što se nisu mogli minirati suvišni, beskorisni tuneli, odakle su na Sevastopoljsku neprestano, poput beskonačne otrovne stonoge koja je zalutala u mašinicu za meso, nadirale horde jezivih stvorenja.

Žitelji stanice, komanda te avetinjske fregate koja je plovila po paklu, bili su osuđeni da zauvek traže i zapušavaju nove i nove rupe, jer je u njihov brod odavno prodirala voda sa svih strana, ali luke u koju bi mogao da pristane jednostavno nije bilo nigde na vidiku.

Uporedo s time, morali su da odbijaju napad za napadom čudovišta koja su nadirala sa Đavolje i Nahimovskog prospekta... Gamizali su iz ventilacionih šaftova, provlačeći se zajedno s mutnim plahovitim potocima koji su kroz kanalizacione slivnike nadirali iz južnih tunela.

Izgledalo je kao da se čitav svet urotio protiv Sevastopoljaca, ne štedeći snagu kako bi njihovo utočište zbrisao s karte metroa. A oni su se grčevito držali svoje stanice, kao da osim nje u čitavoj vasioni za njih ne postoji nijedno drugo mesto.

I koliko god da su bili vešti lokalni inženjeri, ma kako iskusne i surove borce vaspitavala Sevastopoljska, oni nisu bili u stanju da sačuvaju svoj dom bez metaka, bez sijalica za reflektore, bez antibiotika i zavoja. Istina, stanica je proizvodila struju, i Hanza je bila spremna da za nju dobro plati, ali Krug je imao i druge isporučioce, pa i sopstvene izvore, a

Sevastopoljci bi bez podrške spolja teško mogli da izdrže i mesec dana. A najgore od svega je bilo – ostati bez municije.

Dobro naoružani karavani odlazili su prema Serpuhovskoj svake nedelje, kako bi na kredit, koji su imali svi Hanzini kupci, pokupovali sve potrepštine i vratili se kući bez bilo kakvog zadržavanja. I dok se Zemlja okreće, dok teku podzemne reke i odolevaju svodovi koje su konstruisali graditelji metroa, taj poredak je trebalo da ostane isti.

Ali, ovoga puta, karavan se zadržao. Zadržao se nedopustivo dugo, tako da je već postajalo jasno da se desilo nešto užasno, iznenadno, od čega nisu umeli da se odbrane ni izviđači prekaljeni kroz bojeve i naoružani do zuba, oni koji su godinama uspevali da balansiraju u odnosima s Hanzinim rukovodstvom.

I sve bi to bilo podnošljivo da su funkcionisale veze. Istovremeno se nešto desilo i sa telefonskim kablom koji je bio sproveden do Kruga, veze su prekinute još u ponedeljak, a brigada koju su poslali da otkloni kvar vratila se ne našavši ništa.

* * *

Sijalica ispod širokog žutog abažura visila je tik iznad okruglog stola, osvetljavajući požutele listove papira na kojima su običnom olovkom bili iscrtani grafikoni i dijagrami. Sijalica beše slaba, četrdesetak vati, ne više – ne zato što se morala štedeti struja – to na Sevastopoljskoj odavno nije bio problem, već zbog toga što vlasnik kabineta nije voleo jako svetlo. Iz pepeljare prepune opušaka od loših domaćih cigareta na savijanje, izvijao se otrovni plavičasti dim, formirajući ispod niskog sobnog plafona usporene, lepljive oblačice.

Upravnik stanice obrisa čelo, pa podigavši ruku, pogleda svojim jedinim okom na časovnik – peti put u poslednjih pola sata. Zatim skrši prste i s mukom ustade.

Moramo doneti odluku. Odugovlačenje više nema smisla.

Dobrodržeci starac u flekavoj mornarskoj jakni i s pohabanom plavom beretkom, koji je sedeo za stolom naspram njega, htjede nešto da kaže, ali se zakašlja, pa poče da maše rukom, rasterujući dim. Zatim se nezadovoljno namršti, pa odgovori:

– Izgleda da moram još jednom da ti ponovim, Vladimire Ivanoviču: sa južne strane ne možemo nikoga pomerati. Položaji su pod takvim pritiskom da se jedva drže. Samo ove nedelje imamo trojicu ranjenih, od kojih jedan teško – i pored svih utvrđenja. Ne dam ti da oslabiš jug. Tamo bi trebalo poslati još dve trojke izviđača da nadgledaju šahte i spo-

redne tunele. A što se severa tiče, osim boraca iz brigade na prvoj liniji, slobodnih nema, žao mi je. A ti ih traži gde znaš.

– Ti si komandir ovde, traži ih ti – obrecnu se upravnik. – A ja ću da radim svoj posao. Ali, kroz jedan sat grupa već mora da krene. Shvati, nas dvojica razmišljamo potpuno drugačije. Stvari se ne mogu rešavati samo trenutno! A šta ako se tamo radi o nečem ozbiljnom?

– A ja mislim, Vladimire Ivanoviču, da ti nepotrebno dižeš tenziju. U arsenalu ima još dva puna sanduka kalibra 5.45, što je sasvim dovoljno za nedelju i po dana. A i kod mene se pod jastukom zaturilo ponešto – starac se osmehnu, otkrivajući jake požutele zube. – Napabirčiću za čitav sanduk. Nije problem s municijom nego sa ljudima.

– Ma ja ću tebi da kažem u čemu je problem. Ukoliko kroz dve nedelje ne stigne isporuka, moraćemo da zatvorimo hermetička vrata na južnim tunnelima, jer ih bez municije nećemo moći braniti. To znači da nećemo moći da nadgledamo i remontujemo dve trećine naših vodenica. Za manje od nedelju dana one će biti van pogona. A nestanak struje nikoga na Hanzi neće obradovati. U najboljem slučaju, počće da traže nove isporučioce. A u najgorem... Ma kakva struja?! Tunneli su prazni gotovo pet dana, žive duše nema! A šta ako su se obušili? Ili su možda probijeni? Šta ako smo sada odsečeni?

– Pusti, molim te! Koristimo jake kablove. Brojčanici se okreću na brojilima, struja se isporučuje, Hanza je troši. Da se desio odron, ti bi to odmah znao. Čak i da je, pretpostavimo, u pitanju diverzija – ne bi nam isekli telefone nego vodove. A što se tiče tunela – ko bi to ovamo krenuo? Nama ni u srećnija vremena niko nije dolazio. Zašto je Nahimovski prospekt pust... Tamo niko ne ide sam, a ni strani trgovci se ne usuđuju da pođu ka nama. Pa i banditi su sasvim sigurno zaplašeni, ta nismo valjda badava uvek samo po jednog živog puštali. Kažem ti, ne paniči.

– Lako je tebi da pričaš – progunda Vladimir Ivanovič, nameštajući čiči povez na praznoj očnoj duplji, brišući znoj koji mu je orosio čelo.

– Daću trojku. Više od toga zaista ne mogu – pomirljivijim tonom reče starac.

– I prestani da pušiš, znaš da i bez toga jedva dišem, a i sebe truješ! Bolje nam daj po čaj...

– U svako doba – upravnik protrlja ruke, pa zamumla u slušalicu. – Istomin pri telefonu, čaj za mene i pukovnika.

– Pozovi i dežurnog oficira – zamoli komandir, skidajući beretku. – Da izdam naloge u vezi s trojkom.

Istomin je uvek imao svoj vrhunski čaj, sa VDNP – i to neku naročitu, posebnu vrstu. To je malo ko mogao sebi da priušti – dopremljen s drugog kraja metroa, izlepljen trostrukim Hanzinim carinskim taksama, omiljeni čaj upravnika stanice bio je do te mere skup da ni on sasvim sigurno ne bi davao na volju svojoj slabosti da nije bilo starih veza na Dobrininskoj. S nekim tamo je svojevremeno zajedno ratovao, i od tada je vođa karavana koji se vraćao sa Hanze redovno, svakog meseca, donosio lepo upakovan zamotuljak koji bi Istomin uvek lično preuzimao.

Od pre godinu dana počele su neredovne isporuke tog čaja. Do Sevastopoljske su dopirale uznemirujuće priče o novoj strašnoj opasnosti koja pretila VDNP, a možda i čitavoj narandžastoj liniji: na nju su s površine upadali nepoznati i do tada neviđeni mutanti, za koje se pričalo da umeju da čitaju misli, da su gotovo nevidljivi, a samim tim i praktično neuništivi. Pričalo se i da je stanica pala, a da je Hanza u strahu od invazije minirala tunele iza Prospekta mira. Cene čaja su skočile, zatim ga uopšte nije bilo, a Istomin je bio ozbiljno zabrinut. Ipak, kroz nekoliko nedelja strasti su se stišale same od sebe, a karavani su, vraćajući se na Sevastopoljsku s municijom i sijalicama, počeli ponovo da donose i čuveni aromatični čaj. A šta je moglo biti važnije od toga?

Sipajući komandiru vreli napitak u porcelansku šoljicu čiji je zlatni opseg na nekim mestima bio izbrisan, udišući aromatičnu paru, Istomin od zadovoljstva na trenutak čak zažmuri na ono svoje jedno oko. Onda nali i sebi, svali se svom težinom na stolicu i zazvecka srebrnom kašičicom, otapajući mešanjem tableticu saharina.

Obojica su ćutali, i pola minuta je to jednolično zveckanje bilo jedini zvuk koji se čuo u polutamnom kabinetu prepunom duvanskog dima. A onda ga ispuni prodoran zvuk zvona za uzburanu, koji je u jednoličnom ritmu dopirao iz tunela.

– Uzbuna!

Dežurni komandir skoči sa svog mesta brzinom koja je bila potpuno neverovatna za njegove godine, i izlete iz sobe. Negde u daljini začula se pojedinačna puščana paljba, koju potom podržase automati – jedan, drugi, treći, po platformi zazvečase pendžetirane vojničke čizme, a odnekud iz daljine dopirao je prodoran pukovnikov bas dok je odsečno izdavao naredbe.

Istomin i sam pođe ka ispoliranom policijskom automatu koji je visio pored ormara, a onda se uhvati za krsta uzdahnuvši, odmahnu rukom, vrati se za sto i srknu čaj. Naspram njega se dimila, hladeći se, šoljica koju je ostavio pukovnik, i ležala je u žurbi zaboravljena plava be-

retka. Upravnik stanice napravi grimasu ka njoj i poluglasno nastavi prepirku s pobeglim komandirrom, vraćajući se prethodnim temama sa novim argumentima, koji mu nisu pali na pamet tokom svađe.

* * *

Sevastopoljskom je kružilo mnogo morbidnih pošalica o tome zašto se susedna Đavolja tako zove. Iako su vodenice – hidroelektrane bile raštrkane duboko po tunelima između dve stanice, niko nije ni pomišljao na to da radi komfora zauzme i osvoji nenaseljenu Đavolju, kao što je, recimo, bila pripojena do tada susedna Kahovska. Inženjerske grupe koje su joj se prikradale radi instaliranja i nadgledanja udaljenih generatora nisu se usuđivale da priđu platformi bliže od sto metara. Polazeći na takav zadatak, gotovo svi su se, osim najozloglašenijih bezbožnika, krionice krstili, a neki su se, za svaki slučaj, čak i oprastali s porodicom.

Stanica je bila zlokobna, i to je osećao svako ko bi joj se približio čak i na pola kilometra. Do zuba naoružani udarni odredi koje su neobavešteni Sevastopoljci ranije slali na Đavolju, želeći da prošire svoju teritoriju, vraćali su se izmoždjeni i istraumirani, ili se najčešće uopšte nisu vraćali. Prekaljeni borci, isprepadani do štucanja, do toga da su im sline sezale do brade, nisu uspevali da se izbore s drhtavicom, a bilo je i onih koji su prilazili toliko blizu vatri, dok im odeća ne bi počela nagorevati. U mukama su se prisećali onoga što su preživeli – a sećanja bi im svaki put bila drugačija. Verovalo se da negde iza Đavolje bočne grane glavnih tunela poniru u dubinu i vode u ogromne lavirinte prirodnih pećina, za koje se govorilo da vrve od svakakve nečisti. To mesto su na stanici simbolično zvali „Vratima“ – uslovno, zato što ga niko od živih stanovnika stanice nikada nije video. Istina, bio je poznat slučaj kada je, još na početku osvajanja linije, upravo Vrata navodno otkrila velika grupa izviđača koja je zauzela Đavolju. Grupa je imala kod sebe predajnik – nešto slično bežičnom telefonu. Upravo tim telefonom je vezista izvestio Sevastopoljsku da se izviđači nalaze na ulazu u uski koridor koji se okomito, gotovo vertikalno, obrušava nadole. Ništa više nije uspeo da kaže, ali je komanda Sevastopoljske, koja se zbila oko uređaja za komunikaciju, još nekoliko minuta, dok se veza nije prekinula, slušala kako se jedan za drugim prolamaju očajnički krici boraca izviđačke grupe, prepuni užasa i nadljudskog bola. Niko čak nije ni pokušao da puca, kao da je svima koji su izginuli bilo jasno da ih klasično oružje ne može zaštititi. Poslednji je zamukao komandir izviđačke grupe, najamnik, razbojnik sa Kineskog grada, koji je posedovao kolekciju malih prstiju s ruku svojih neprijatelja. On je

očigledno bio prilično udaljen od slušalice koju je ispustio vezista, zato je bilo teško razumeti šta je govorio; ali, osluškujući njegove predsmrtne jecaje, upravnik stanice je prepoznao molitvu – jednu od onih jednostavnih, naivnih, kojima verujući roditelji uče svoju decu.

Posle tog događaja, više nije bilo pokušaja da se prodre iza Đavolje; čak su se spremali da napuste Sevastopoljsku i da se sele ka Hanzi. Pa ipak, ukleta stanica je bila nešto kao granični kamen ljudske vladavine u metrou. Stvorenja koja su nadirala odande prilično su nervirala stanovnike Sevastopoljske, ali makar ih je bilo moguće ubiti, i uz dobro organizovanu odbranu, ti napadi su odbijani prilično lako i gotovo bez žrtava – razume se, dok je municije bilo dovoljno.

Retko su na barikade udarala takva čudovišta koja su uspevali da zaustave samo pomoću rasprskavajućih (dum-dum) metaka i zamki sa strujom visokog napona. Ali sve češće su stražari imali posla sa ne tako strašnim, ali krajnje opasnim stvorenjima. Ovde su ih zvali, onako domaće, gogoljevski: vampirima.

– Eno još jednog! Gore, u trećoj cevi!

Gornji reflektor, koji se otkacio sa plafona, klatio se na jednoj žici poput obešenika, rasipajući zaslepljujuću svetlost ispred barikade – obasjavao je na mahove zgrčene figure mutanata koji su se prikradali, da bi ih onda ponovo sakrio u mraku, zaslepljujući oči stražarima. Okolo su igrale nestvarne senke, smanjivale se, opružale, lomeći se i kriveći: ljudi su odbijali da veruju da su životinjske, ta čudovišta su ipak nekada bili ljudi.

Barikada je bila na odličnoj poziciji: tuneli su se na tom mestu spajali – neposredno pre poslednjeg rata, Metrogradnja je započela rekonstrukciju, koja zbog toga nikada nije završena. Na tom čvoru su Sevastopoljci izgradili pravu malu tvrđavu: dva mitraljeska gnezda, metar i po debele zaklone od džakova peska, ježeve i branike na šinama, zamke pod visokim naponom na najbližim prilazima i brižljivo osmišljeni sistem signalizacije. Ali, kada bi mutanti nadirali silovito kao toga dana, činilo se da će odbrana popustiti svakog trenutka.

... Mitraljezac je nešto nerazgovetno mumlao, začuđeno gledajući svoje vlažne crvene dlanove, dok su mu se iz nozdrva slivali krvavi mehurovi. Vazduh oko njegovog zaglavljelog „pečenjega“ podrhtavao je od jare. Zatim kratko zakrklja i svali se ničice na rame svog suseda, snažnog borca sa zatvorenim džinovskim šlemom, pa se umiri. U tom trenutku ispred njih se začu krik od koga se ledila krv u žilama: vampir je

napadao. Borac sa šlemom proviri preko nasipa, odgurnuvši ranjenog mitraljesca koji se navalio na njega, podiže automat i osu kratkim rafalom. Odvratna žilava spodoba prekrivena mat sivom kožom već je grabila napred, raširivši čvornate prednje šape sa zategnutim kožnim nabornama, spremajući se da skoči, zapravo, da sleti dole. Vampiri su se kretali neverovatno brzo, ne ostavljajući ni najmanju šansu onima koji su oklevali, pa su zato na ovom stražarskom punktu dežurali samo najiskusniji i najokretniji.

Olovni bič saseče krik, ali već mrtav vampir po inerciji nastavi svoj pad: telesina od sto pedeset kilograma stropošta se na nasip, podižući iz vreća sa peskom oblak prašine.

– Valjda je ovaj poslednji...

Najezda stvorova koja je izgledala kao da joj neće biti kraja, jer su tek nekoliko minuta ranije samo sipali iz ogromnih presečenih cevi ispod plafona, odjednom je prestala. Stražari počеше oprezno da izlaze iz zaklona.

– Dajte nosila! Doktora! Brzo na stanicu s njim!

Pošto je ubio i poslednjeg vampira, delija pričvrsti bajonet i nož na cev automata i bez žurbe krenu u obilazak ubijenih i ranjenih stvorova, raštrkanih u vatrenoj zoni, prikleštivši čizmom zubatu čeljust svakog ponosob, kako bi ih „overio“ naglim udarcem oštrice bajoneta u oko. Onda se umorno nasloni leđima na vreće, okrenu se ka tunelima, podiže vizir na šlemu, pa naže čuturu.

Pojačanje sa stanice stiže kada je već sve bilo gotovo. Stiže i zadihani komandant perimetra u raskopčanoj vojničkoj bluzi, žaleći se na svoje muke.

– I gde da mu nađem trojku? Od blata da je napravim?

– O čemu vi to, Denise Mihailoviču? – upita jedan od stražara, gotovo ga i ne gledajući.

– Istomin hitno traži da pošaljem trojicu izviđača ka Serpuhovskoj. Brine za karavan. A odakle ja da mu stvorim trojku? Pogotovo sada...

– O karavanu nema nikakvih vesti? – upita ovaj koji je tolio žeđ, ne okrećući se.

– Ništa – potvrdi starac. – Pa i nije prošlo tako mnogo vremena. I na kraju krajeva, pitanje je šta je tu opasnije. Ako mi sada oslabimo jug, kroz nedelju dana taj karavan neće imati ko da čeka!

Borac klimnu glavom i učuta. Čutao je i nakon što komandir, koji je gundao još neko vreme, upita prisutne stražare ima li dobrovoljaca koji bi hteli u tu trojku koju svakako mora poslati ka Serpuhovskoj, jer

će mu upravnik stanice, koliko god se ta ideja njemu lično nije dopadala, probiti mozak.

Nije bio problem pronaći dobrovoljce – mnogi stražari su predugo bili na stanici i bilo im je teško da zamisle da to tamo može biti nešto opasnije od odbrane južnih tunela.

Među šestoricom koji su se javili za taj zadatak, pukovnik odabra one koji su po njegovom mišljenju u tom trenutku bili najmanje potrebni na Sevastopoljskoj. Pokazalo se da je to dobra procena, jer se iz trojke koju su poslali ka Serpuhovskoj niko nikada nije vratio.

* * *

Eto prodoše tri dana od kada je izviđačka trojka krenula u potragu za karavanom, a komandantu se činilo da iza leđa čuje šaputanje i da ga svi gledaju popreko. Čak su se i najživlji razgovori stišavali dok bi on prolazio, a u napetoj tišini koja ga je pratila kud god bi krenuo, pričinja-
vao mu se neizrečeni zahtev: da objasni i da se opravda.

A on je samo radio svoj posao: brinuo je o zoni bezbednosti i o zaštiti Sevastopoljske. Bio je taktičar, a ne strateg. Dok su svi vojnici bili na broju, on nije imao pravo da se njima razbacuje, šaljući ih na svakojake sumnjive, moglo bi se čak reći i besmislene zadatke. Tri dana ranije, pukovnik je iskreno verovao u to. Ali sada kada ga je svaki uplašeni, namršteni, sumnjičavi pogled šibao po leđima, njegovo samopouzdanje je bilo poljuljano. Izviđačima, koji nisu nosili ništa, nije trebalo više od 24 sata da stignu do Hanze i nazad – računajući i na moguće usputne obračune i čekanja na granicama nezavisnih postaja. Znači... Naredivši da nikog ne puštaju kod njega, komandant se zaključa u svoju sobicu, sve gundajući sebi u bradu, po stoti put preturajući po glavi sve moguće varijante onoga što se moglo dogoditi trgovcima i izviđačima. Ljudi sa Sevastopoljske se nisu plašili ničega, osim, naravno, Hanzine vojske. Ružan glas o stanici raširio se metroom, a bezbroj puta prepričavane laži nekolicine očevidaca o tome kakvu cenu preživljavanja plaćaju njeni stanovnici, rado prihvaćene od švercera i ljubitelja njihovih priča, učinile su svoje. Pošto je rukovodstvu stanice ubrzo postalo jasno kakvu korist donosi takva reputacija, lično je umešalo prste da bi se ona učvrstila. Špijuni i ljudi iz karavana, putnici i diplomate, imali su zvanični blagoslov da izmišljaju laži, što strašnije to bolje, ne samo o Sevastopoljskoj nego i o čitavom delu linije iza Serpuhovske. Samo su pojedinci bili u stanju da iza te dimne zavese uvide privlačnost i istinski značaj stanice. Desilo se svega nekoliko puta za poslednjih par godina da su neobavešteni raz-

bojници silom pokušali da se probiju kroz barikade, ali je savršena sevastopoljska vojna mašina bez imalo muke mlela neorganizovane jedinice. Kako bilo da bilo, trojka koju su poslali bila je jasno instruisana da u slučaju iznenadne opasnosti ni slučajno ne ulazi u sukob s protivnikom nego da se što je moguće brže vrati nazad.

Bila je tu, naravno, Planinska – ne tako gadno mesto kakvo je bila Đavolja, ali ipak prilično opasno, zloslutno. I Nahimovski prospekt, koji zbog zaglavljenih gornjih hermetičkih vrata nije bio sasvim zaštićen od upada s površine. A Sevastopoljci nisu želeli da miniraju izlaze: nahimovski „uspon“ koristili su lokalni stalker. Niko se nije usuđivao da ide sam preko Prospekta, kako su ga zvali na stanici, ali još se nije desilo da trojka nije u stanju da se odbrani od stvorova koji se tuda smučaju.

Da nije odron? Podzemne vode? Diverzija? Neobjavljeni rat s Hanzom? Sada je on, a ne Istomin, bio dužan odgovore ženama nestalih izviđača, koje su dolazile pukovniku, loveći njegov pogled bolno i molećivo poput napuštenih kućića, u nadi da će u tom pogledu pronaći objašnjenje ili utehu. Bio je dužan objašnjenje i vojnicima garnizona, koji su još uvek verovali u njega, ne postavljajući suvišna pitanja. Valjalo je umiriti i sve zabrinute koji su se uveče posle posla okupljali oko staničnog sata, na kome je bilo obeleženo vreme kada je karavan otišao.

Istomin je pričao da su ga poslednjih dana sve češće pitali zašto je na stanici svetlo prigušenije, tražeći da se osvetljenje vrati na prvobitnu jačinu. Pri tom, nikome nije padalo na pamet da smanjuje napon, sijalice su svetlele punom snagom. Mrak se zgušnjavao, ali ne na stanici već u ljudskim dušama, i ni najjače živine sijalice nisu ga mogle rasterati.

Uspostavljanje telefonske veze sa Serpuhovskom nije uspelo, i za tih nedelju dana koliko je prošlo od odlaska karavana, pukovnik je, poput mnogih drugih Sevastopoljaca, izgubio za žitelje metroa tako redak osećaj bliskosti s ljudima.

Dok su veze funkcionisale i karavani redovno išli, a od Hanze ih delilo manje od jednog dana hoda, svaki stanovnik Sevastopoljske je rado odlazio ili ostajao, jer su bili svesni da na svega pet postaja od njih počinje pravi metro, civilizacija... Čovečanstvo.

Sigurno su nekada sličan osećaj imali istraživači izgubljeni na Arktiku, koji su zarad naučnih istraživanja ili visokih zarada dobrovoljno osuđivali sebe na duge mesece borbe sa zimom i samoćom. Ogromno prostranstvo – hiljade kilometara svuda okolo, gde se tek ponegde može uhvatiti radio-signal ili jednom mesečno začuti brundanje avionskih motora dok padobranima izbacuju sanduke s hranom.

Ali, sada se santa na kojoj je bila njihova stanica otisnula, svakog trenutka ploveći sve dalje i dalje u ledenu mećavu, u tamni okean, u prazninu i neizvesnost.

Nade je bilo sve manje, pa su pukovnikov nemir i zabrinutost zbog izviđača koji su pošli ka Serpuhovskoj postepeno prerasli u mračnu uverenost da te ljude nikada više neće videti. Da ostavi odbrambeni položaj bez još trojice boraca, da bi ih isto tako gurnuo u susret nepoznatoj opasnosti, a sasvim moguće i u sigurnu smrt, što opet neće pomoći da se izvuku iz ove situacije, jednostavno sebi nije mogao da dozvoli. Da zatvara hermetička vrata, zatrpava južne tunele, pa da formira veliku udarnu grupu, i to mu se činilo preuranjenim. Eh, kada bi neko mogao da umesto njega donese odluku... Odluku, za koju se već unapred zna da je pogrešna.

Komandant perimetra uzdahnu, odškrinu vrata, osvrnu se bojažljivo poput lopova, pa pozva stražara.

– Nećeš mi ponuditi cigaretu? Ali, neka bude poslednja, više mi ne daj ni ako te budem molio! I ne pričaj nikome ništa, jasno?

* * *

Kada Nađa, zdepasta brbljiva tetka s vunenom rupičastom maromom i isflekanom keceljom, donese vrelu šerpu sa mesom i povrćem, stražari živnuše. Krompir i krastavci sa paradajzom ovde su smatrani za najprefiniji specijalitet: osim na Sevastopoljskoj, povrće su služili samo u nekoliko najboljih restorana Kruga ili Polisa. Nije se radilo samo o komplikovanim hidrofonskim postrojenjima neophodnim za uzgoj semena koja su botaničari uspeli da sačuvaju, već i o tome što je malo ko u metrou mogao sebi da priušti rasipanje kilovata struje samo zbog toga da bi vojnički meni bio raznovrsniji.

Čak je i u upravi povrće bilo na trpezi samo o praznicima, a najčešće su ga čuvali samo za decu. Istomin je lično morao da se raspravlja s kuvarima kako bi ih ubedio da dodaju po još jedan bareni krompir i paradajz na predviđene količine svinjetine – radi podizanja borbenog duha.

Zamisao je upalila: dok se Nađa, kao svaka baba, nespreno mučila da skine automat s ramena kako bi potom skinula i poklopac sa šerpe, smrknuta lica stražara se razvedriše. Uz takvu večeru nikome nije padalo na pamet da nastavlja već sto puta prežvakanu priču o izgubljenom karavanu i izviđačima koji su se zadržali.

– Čitav dan mi se Komsomolska nešto vrzma po glavi – reče sedi starčić u jakni sa amblemima metroa, gnječeci kašikom krompir u svojoj aluminijumskoj porciji. – Kad bih samo mogao da provirim... Kakav je tamo mozaik! Što se mene tiče, to je najlepša stanica u Moskvi.

– Ma, pusti, Homere, biće da je to zato što si živeo tamo, pa je voliš i dan danas – bez žurbe mu odgovori neobrijani debeljko sa ušankom. – A kakvi su vitraži na Novoslobodskoj? Pa one visoke kolonade na Majakovskoj, ili freske na tavanici?

– Meni se opet Trg revolucije uvek dopadao – stidljivo priznade snajperista, ozbiljan, ćutljiv čovek u godinama. – Znam ja da su to gluposti, ali svi oni strogi mornari i piloti, pa graničari s psima... Od detinjstva sam obožavao tu stanicu!

– A što su to gluposti? Tamo su baš veoma simpatični oni ljudi izliveni u bronzi – podrža ga Nađa, stružući ostatke s dna šerpe. – Hej, komandiru, gledaj, ostaćeš bez večere!

Visoki snažni borac koji je sedeo po strani lagano priđe vatri, uze svoju porciju, pa se vrati na mesto – bliže tunelu i podalje od ljudi.

– Dolazi li on uopšte na stanicu? – šapatom upita debeljko, pokazujući glavom na njegova široka pleća koja su nestajala u polumraku.

– Već više od nedelju dana ne mrda odavde – isto tako tiho odgovori snajperista. – Spava u vreći. Kako li mu samo živci ne popuste... Mada, može biti da se to njemu sviđa. Pre tri dana, kada su vampiri umalo izujedali Rinata, on je išao da ih dokrajči. Rukom, jednog po jednog, više od petnaest minuta. Vratio se – potpuno krvavih čizama i automata... Sav zadovoljan.

– To nije čovek nego mašina... – dodade štrkljasti mitraljezac.

– Mene je pomalo strah i da spavam pored njega. Jesi video kakvo mu je lice? Ja njega ne mogu ni da pogledam.

– A ja se, naprotiv, jedino pored njega osećam sigurno – sleže ramenima starčić koga su zvali Homerom. – Šta ste se navrzli na njega? Dobar je on čovek, samo je obogaljen. Lepota je, uostalom, bitna za stanice. A kad smo već kod toga, tvoja Novoslobodska je totalni kič! Onakve vitraže normalan čovek ne može ni da gleda... Čudna mi čuda, vitraži!

– A mozaici sa kolhoznim motivima na pola plafona nisu kič?!

– A gde si ti video tako nešto na Komsomolskoj?

– Pa čitava ta đavolja sovjetska umetnost zasnovana je ili na životu u kolhozima, ili na pilotima herojima! – raspali se debeljko.

– Serjoža, ne diraj pilote – opomenu ga snajperista.

– I Komsomolska je đubre, a i Novoslobodska je sranje – začu se duboki promukli glas.

Debeljko se iznenađeno trže taman kada je krenuo da nešto odgovori, i upilji se u komandira. I ostali takođe učutaše, očekujući nastavak: on gotovo nikada nije učestvovao u njihovim razgovorima, čak